

लोकनायक बापूजी अणे महिला महाविद्यालय यवतमाळ

बी.ए. भाग 3 सेमिस्टर सहावे

गृह अर्थशास्त्र (मानवी विकास)

प्रश्नसंच (दिर्घोत्तरी)

युनीट पहिले :- अनुवंशिकता आणि वातावरण

- १) अनुवंशिकतेचे परिभाषा सांगून, अनुवंशिकतेच्या नियमाची यादी तयार करा. कोणतेही तीन नियम स्पष्ट करा.
- २) अनुवंशिकतेचे महत्त्व सांगून, समानतेचा नियम, गुणधर्म बदलाचा नियम, परागमित्वाचा नियम याबाबत स्पष्ट करा.
- ३) बालकांच्या विकासात अनुवंशिकतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ४) बालकांच्या विकासात वातावरणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ५) वातावरणाचे महत्त्व सांगून, वातावरणाची परिभाषा लिहा. बाल विकासातील जन्मपूर्व वातावरणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ६) बालकांच्या विकासातील जन्मोत्तर वातावरण बाबत लिहा.
- ७) बालकांच्या विकासातील विभक्त कुटुंबाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ८) बालविकासातील संयुक्त कुटुंबाची भूमिका स्पष्ट करा.

युनिट दूसरे :- व्यक्तिमत्व विकास

- १) व्यक्तिमत्व विकासाचे महत्त्व सांगून, व्यक्तिमत्व प्रकार स्पष्ट करा.
- २) व्यक्तिमत्वाची परिभाषा सांगून, व्यक्तिमत्वावर परिणाम करणाऱ्या तीन घटकांबाबत चर्चा करा.
- ३) व्यक्तिमत्व विकासावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची यादी तयार करा. कुटुंब, शेजारी, मित्र व शाळा या मुद्द्यांवर चर्चा करा.
- ४) व्यक्तिमत्वाची परिभाषा सांगून, समाज व संस्कृती, भौगोलिक परिस्थिती, आणि प्रसारमाध्यमे या मुद्द्यांवर चर्चा करा.
- ५) सुरक्षा यंत्रणा चे महत्त्व व परिभाषा सांगून, सुरक्षा यंत्रणेच्या प्रकाराची यादी तयार करा.
- ६) दमन, निरोधन, प्रक्षेपण या सुरक्षा यंत्रणेवर चर्चा करा.
- ७) प्रतिपक्षभावन, विस्थापन या सुरक्षा यंत्रणेबाबत लिहा.
- ८) तादात्म्यकरण, बौद्धिकीकरण, उदात्तीकरण या सुरक्षा यंत्रणेवर चर्चा करा.
- ९) सुरक्षा यंत्रणेचे महत्त्व सांगून, प्रतिगमन, स्वप्ररंजन, अन्याश्रम या मुद्द्यांवर चर्चा करा.
- १०) नकारात्मकता, आत्मताडन, सुटका, दिखाऊपणा, लज्जारक्षण, वास्तवावर हल्ला चढविणे या सुरक्षा यंत्रणेवर बाबत लिहा.

- ११) सर्व संकल्पनेचा अर्थ,परिभाषा आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- १२) सकारात्मक आणि नकारात्मक स्वसंकल्पनेचा विकास या बाबत लिहा.
- १३) स्वसंकल्पना ची परिभाषा देऊन, व्यक्तिमत्व विकासातील स्वसंकल्पना ची भूमिका स्पष्ट करा.

युनिट तिसरे :- बालकांच्या समस्या

- १) नेतृत्वाचे महत्त्व व परिभाषा देऊन, नेतृत्वाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- २) नेतृत्वाचे महत्त्व सांगून, नेतृत्वा करीता आवश्यक असलेल्या गुणांबाबत चर्चा करा.
- ३) वर्तन समस्येचा अर्थ, परिभाषा सांगून, कौटुंबिक वातावरणा बाबत लिहा.
- ४) बालकविकासात कौटुंबिक,शालेय आणि सामाजिक वातावरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ५) बालकांच्या वर्तनसमस्यांची यादी करून, अंगठा चोखणे या वर्तनासमस्याच्या कारणां बाबत लिहा.
- ६) अंगठा चोखणे या वर्तन समस्येची कारणे व त्यावरील उपाय योजना विशद करा.
- ७) चोरी करणे या वर्तन समस्याची कारणे व उपाय योजना वर चर्चा करा.
- ८) नखे कुरतडणे या वर्तन समस्येचे वैयक्तिक आणि कौटुंबिक वातावरणाशी संबंधित कारणे स्पष्ट करा.
- ९) नखे कुरतडणे समस्येचे शालेय परिस्थितीशी संबंधित कारणे आणि उपाययोजना बाबत लिहा.
- १०) अंगठा चोखणे या वर्तन समस्ये वर उपाययोजना बाबत चर्चा करा.
- ११) बालवयातील वर्तनसमस्याची सर्वसाधारण कारणे सांगून, अंगठा चोखणे या वर्तनसमस्येची कारणे स्पष्ट करा.
- १२) लैंगिक शिक्षणाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- १३) अपंग बालकाच्या परिभाषा देऊन अपंग बालकाचे वर्गीकरण करा.
- १४) अपंग बालकांच्या शैक्षणिक समस्यांवर चर्चा करा.
- १५) अपंगत्वाची परिभाषा सांगून, अंधत्वाची कारणे आणि अंधबालकांच्या शिक्षणा विषयी लिहा.
- १६) पंगुत्व (अस्थिव्यंग) असलेल्या मुलांच्या शैक्षणिक समस्या वर चर्चा करा.
- १७) अपंगत्वाचा अर्थ सांगून, वाणी दोष असलेल्या मुलांच्या शैक्षणिक व इतर समस्यांबाबत चर्चा करा.
- १८) श्रवण दोष असलेल्या मुलांच्या दोषाचे प्रकार ,कारण आणि त्याची लक्षणा बाबत लिहा
- १९) मतिमंद मुलांची ओळख, वर्गीकरण आणि सौम्य मतिमंदता बाबत लिहा.
- २०) मतिमंद मुलांचे वर्गीकरण करून त्याची कारणं आणि मुलांच्या शिक्षणाबाबत लिहा.
- २१) श्रवण दोषाची कारणं आणि लक्षण सांगून, कर्णबधिरांचे शिक्षण व अध्ययन पद्धती बदल चर्चा करा.

२२) अपंगाचे वर्गीकरण करून अपंगासाठी शिक्षणाच्या सोयी बाबत चर्चा करा.

युनिट चवथे :- किशोरावस्था

- १) किशोरावस्थेत ते चा अर्थ व परिभाषा सांगून, किशोरच्या विकासात्मक कार्याची यादी तयार करा.
- २) किशोरावस्थेतच्या विकासात्मक कार्याची यादी करून कोणत्याही तीन विकासात्मक कार्य बाबत चर्चा करा.
- ३) शारीरिक विकासाचा अर्थ आणि महत्त्व सांगून, हात व पायाच्या विकासाबाबत लिहा.
- ४) किशोरावस्था चे महत्त्व सांगून, शारीरिक वाढीची सर्वसामान्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ५) किशोराचा भावनात्मक विकास व भावनिक परिपक्वता बाबत लिहा.
- ६) किशोरांच्या भावनात्मक विकासाबाबत चर्चा करा.
- ७) भावनात्मक विकासावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची यादी करून कोणत्याही तीन घटका बाबत लिहा.
- ८) शारीरिकवाढ, बौद्धिकवाढ व अध्ययन या भावनात्मक विकासावर परिणाम करणाऱ्या घटनांबाबत लिहा.
- ९) सामाजिक व आर्थिक स्तर, व्यक्तिमत्व, घर व सामाजिक वातावरण या घटकात बाबत लिहा.
- १०) लिंगभेद, कुटुंबाचा प्रकार, व मुलांचाजन्मक्रम या भावनात्मक विकासावर परिणाम करणारे घटक बाबत लिहा.
- ११) किशोरांच्या भावनांचे प्रकार सांगून, राग व भीती या भावने बाबत चर्चा करा.
- १२) किशोरांची चिंता, काळजी, स्नेह, प्रेम या भावना बाबत लिहा.
- १३) किशोरांच्या स्नेह प्रेम, आनंद व द्वेष या भावना स्पष्ट करा.
- १४) किशोरांच्या सवयीचा त्यांच्या जीवनावर पडणारा प्रभावा बाबत चर्चा करा.
- १५) किशोरावस्थेत पालकांची आणि शिक्षकांची सकारात्मक भूमिका स्पष्ट करा.
- १६) किशोरावस्थेत शिक्षकांची व शिक्षकांच्या सकारात्मक भूमिका स्पष्ट करा.

युनिट पाचवे :- पालक-बालक संबंधाचे महत्त्व आणि प्रकार

- १) पालक-बालक संबंधाचे महत्त्व विशद करा.
- २) पालकबालक संबंधामुळे मुलांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा पाया घातला जातो ही बाब स्पष्ट करा.
- ३) माता-पिता व बालक यांच्या संबंधाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ४) बालसंगोपनात पालकांसमोर ही आव्हाने स्पष्ट करा.
- ५) अधिकार युक्त लोकशाही पद्धत आणि हुकूमशाही बालसंगोपन पद्धतीतील फरक स्पष्ट करा.
- ६) पालक-बालक संबंधाचा बालकाच्या व्यक्तिमत्व विकासावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

